

rificare hominem. Dicimus autem per hanc non excludi priorem voluntatem, per modum intentionis, quia isti duo ordines, intentionis et executionis, etiam in divina voluntate sunt ratione distinguendi, ut infra declarabo. Aliud denique erat, videri hunc actum esse impossibilem, quia per illum nulla sit mutatio in creatura. Quæ objectio de quacumque intentione Dei libera, etiamsi conditionata sit, vel simplex affectus, fieri potest. Dico ergo non oportere, ut per omnem actum liberum Dei fiat mutatio aliqua physica in objecto ejus, præsertim immediate, per talem actum. Sed satis esse potest mutatio quælibet objectiva: hæc enim ad novam relationem rationis sufficit. Hæc autem in præsentia est, quod ex vi talis propositi Dei, effectus sic definitus est infallibiliter futurus. Et Deus ipse ex vi talis actus, determinatus immobiliter manet ad faciendum, ut sit talis effectus: Unde radicaliter (ut sic dicam) talis actus facit mutationem in creatura, et eam efficaciter ordinat in finem suum: quare nec impossibilis est, nec supervacaneus, sed perfectioni divinæ providentiæ maxime consentaneus.

CAPUT IX.

NON SOLUM CIRCA HOMINES, SED ETIAM CIRCA ANGELOS SANCTOS, HABUISSE DEUM PROPOSITUM ABSOLUTUM SALVANDI ILLOS ANTE OMNEM ALIUM VOLUNTATIS ACTUM.

1. *Quomodo Deus juxta hos auctores se habuerit circa gratiam et gloriam angelorum.* — Qui negant hoc propositum erga homines, a fortiori negant illud circa angelos. Nonnulli vero etiam si in omnibus, vel quibusdam hominibus illud admittant: in angelis absolute negant. Quod sentiunt Ochamus, Gabriel et Catherinus, superiori capite citato, pro tertia opinione. Dicunt enim Deum ex se generaliter, et (ut sic dicam) uniformiter, difformiter omnibus angelis gloriam voluisse, voluntate antecedente, simplici tantum seu conditionata, eisque efficaci voluntate præparasse gratiam sanctificantem pro aliquo instanti, nimirum ipsiusmet creationis eorum, non quidem omnibus æqualem, sed cum certa proportione, quæ sibi placuit, juxta infinitas rationes suæ sapientiæ. Et similiter omnibus obtulisse auxilia sufficientia ad perseverandum in gratia recepta, et ad crescendo in illa per propria merita cum eadem proportione. Dare autem gloriam nulli eorum voluisse definita volun-

tate, donec aliquorum perseverantiam viderit, sicut nec aliquem angelorum voluit ab illo regno beatitudinis excludere, donec aliquorum lapsum et pertinaciam præcognovit.

2. *Fundamentum hujus sententiæ ex Augustino angelos cum prima gratia absque speciali perseverantiæ dono potuisse perseverare? homines non posse ex Augustino colligunt isti. Angeli perseverantia in unico actu consistit.* — Discrimen hoc inter homines et angelos fundari aliquo modo potest in Augustino, lib. de Corrept. et Grat., cap. 10, 11 et 12, ubi, inter alia, differentiam constituit inter homines et angelos: angeli, recepta prima gratia, potuerunt in illa perseverare et nunquam peccare per suum liberum arbitrium, absque speciali perseverantiæ dono: homines vero de facto non salvantur sine speciali dono perseverantiæ. Cujus discriminis ratio est facilis, quia in angelis perseverantia in solo uno actu perfecte deliberato obedientiæ, seu conversionis in Deum consistit; illo enim habito in secundo suæ creationis instanti, statim in bono confirmantur et immobiles permanent, vel sola conditione naturæ suæ, vel abjuncta lege Dei tali naturæ consentanea, nimirum, ut per talem actum via et meritum bonorum consummetur, et statim in tertio instanti præmium beatitudinis accipiant. Ita sit, ut ad perseverandum nulla speciali gratia indigeant, quia ad semel deliberandum perfecte, prima gratia, cum communi auxilio et concursu ipsi gratiæ debito sufficit. At perseverantia hominis diuturna est et multum temporis, et plures actus bonos, seu multorum præceptorum observantiam requirit: et (quod caput est) homo inter varias tentationes, maximasque difficultates versatur: et ideo majori et specialiori gratia indiget ad perseverandum, quam angelus. Imo addit Augustinus, angelum solum indigere *adjutorio, quo perseverare possit, vel quo perseveret, si velit*; hominem vero *indigere adjutorio quo perseveret*, absolute et simpliciter: unde indicat, tale esse hoc adjutorium hominis, ut non pendeat ab illa conditione, *si velit*, sed potius eam faciat infallibiliter impleri. Ex hac ergo differentia intelligitur alia, quam citata opinio intendit, nimirum DEUM voluisse efficaciter salutem hominum salvandorum ex se, et ante præscientiam absolutam futurorum, quandoquidem ex vi talis voluntatis perseverantiam infallibilem eis præparavit: circa angelos vero etiam sanctos non habuisse talem voluntatem, quia non præparavit eis talem perseverantiam, sed solum sub

ea conditione, *si vellent*, ergo sub eadem tantum voluit illis gloriam et non absolute. Nam qualitas mediorum ostendit, qualis præfuerit voluntas erga finem, ut in præcedenti capite satis declaratum est.

3. *Homines salvandos in statu innocentie eodem modo prædestinandos esse, atque angelos juxta hanc sententiam.* — *In statu innocentie sine speciali perseverantiæ dono potuissent homines perseverare.* — Ex quo fundamento dicendum est consequenter, eandem differentiam constituendam esse in homines, qui salvarentur durante statu innocentie, et eos qui in natura lapsa salvantur. Nam si homo non peccasset, non fieret discretio, seu electio salvandorum hominum ex proposito efficaci DEI mere gratuito, et antecedente præscientiam absolutam futurorum: sed ex libera perseverantia in gratia recepta, quæ omnibus hominibus esset communis et quasi naturalis, id est, cum ipsa natura, per ordinariam propagationem communicata. Nam quod perseverandi modum, eandem differentiam constituit Augustinus, citato loco, inter naturam hominis lapsam et integram, quæ fuit de facto inter homines et angelos. Quia licet hominum via, etiam in statu innocentie, futura esset diuturnior, quam fuit angelica, et ideo etiam perseverantia per aliquod tempus et per observantiam plurium præceptorum consummanda esset: in quo esset major difficultas quam in angelis: nihilominus in illo statu non fuissent peculiare difficultates perseverandi, quæ in homine lapsa inveniuntur: et ex originali culpa et pugna carnis, et spiritus, ortæ sunt. Ac propterea, si Adam non peccasset, possent homines eo modo perseverare per liberum arbitrium, sicut perseverarunt sancti angeli, id est, sine illo speciali dono, quo nunc perseverantia ipsa infallibiliter donatur. Ac proinde in illo statu non magis esset illa præelectio salvandorum, quam fuit in angelis. Et fortasse ob hanc causam tenent multi et putant esse sententiam Augustini, Deum non habuisse illud propositum efficax salvandi aliquos homines in particulari, priusquam lapsum primi hominis præviderit, de quo dicam sequenti capite.

4. *Quorundam opinio.* — Non deest autem inter scriptores theologos, qui censeat probabile, huic sententiæ esse adhibendam limitationem, ita ut etiam in hoc negotio constituitur discriminem inter ipsos angelos sanctos, et beatos. Nam quosdam angelos (inquiunt) elegerit Deum ad beatitudinem, proposito illo effi-

caci, mere gratuito, et antevertebat omnem præscientiam absolutam futurorum, reliquos vero omnes sola voluntate conditionata ad gloriam ordinasse; non tamen omnes illos damnatos esse, sed plures perseveraturos fuisse præscitos, et ideo etiam illos voluisse Deum efficaciter beatificare. Rationem, aut conjecturam nullam pro se afferunt, qui sic opinantur, potest autem nonnulla videri: ne existimetur angelica natura minori providentia, aut efficacia ad beatitudinem ordinata, quam humana. Vel certe, ne tota natura angelica exponeretur periculo ruinæ, sicut tota natura humana in primo homine exposita fuit, quod in angelis fuisset multo gravius incommodum: quia non erant redimendi, sicut homines, nec erat reparatio lapsorum ita consentanea naturæ illorum, sicut in hominibus invenitur.

5. *Rejicitur discriminem electionis inter angelos.* — *Angeli licet inæquales sint in perfectione naturæ et gratiæ, sunt tamen æquales in modo operandi.* — Ut autem ab hac posteriori sententia incipiamus, discriminem hoc inter sanctos angelos admittendum non est. A nullo enim antiquo auctore (quod ego sciam) est traditum, nec in Scriptura, aut Patribus fundamentum habet, nec ego video rationem, aut conjecturam satis probabilem, in qua nitatur. Quia licet angeli sint inæquales in perfectione naturæ, et ideo fuerint etiam creati inæquales in perfectione gratiæ, quoad gradum ejus: tamen in modo operandi, merendi, et perseverandi habent quamdam æqualitatem, seu uniformitatem. Ergo ex parte eorum nulla potest reddi ratio talis discriminis: quia ex sola diversitate in perfectione naturæ sumi non potest, ut per se notum est: alias omnes sic electi essent ex seraphinis, verbi gratia, vel si ponantur esse ex diversis ordinibus, essent supremi singulorum ordinum. Hoc autem dici non potest, tum quia fortasse perfectissimus omnium angelorum, non solum non fuit sic electus, sed potius est damnatus: tum etiam quia electio ad gloriam non fit secundum perfectionem naturæ. Debuisset ergo illa diversitas sumi ex modo operandi, at in hoc nulla invenitur. Et ita Augustinus in doctrina relata de modo perseverandi angelorum generatim, et eodem modo de omnibus loquitur. Nec vero ex parte Dei assignari potest ratio illius discriminis, quia non potuit Deus eodem modo omnes ordinare ad regnum cælorum.

Effugium. — *Occurritur.* — *Diluantur rationes.* — Dices, pro sola voluntate sua potuisse illud discriminem efficere. Respondeo, esto ita

sit, tamen si nobis revelata non est illa voluntas, nec ex effectibus manifestatur, nec aliqua alia ratione ostenditur, asserenda non est; nam si gratisasseritur, facile etiam contemnitur. Accedit, quod longe probabilius est, etiam inter homines, qui de facto salvi fiunt, non inveniri talem diversitatem, ut dixi; atque ita excluditur prior conjectura pro sententia illa a nobis adducta. Altera vero videtur supponere in Deo non esse scientiam conditionatam, nam hæc posita cessat illud periculum: jam enim Deus certo novit, qui angeli essent, vel non essent perseveraturi cum talibus sufficientibus auxiliis. Et præterea nullum esset tale periculum, propter infinitam eorum multitudinem, et facilitatem perseverandi in bono, quam habent: et ideo non est simile de humana natura in uno solo individuo constituta. Nullum ergo discrimen in hac parte inter sanctos angelos excogitandum est, sed circa omnes credendum est habuisse Deum illud propositum, vel circa nullum.

6. *Omnes angeli electi sunt a Deo voluntate efficaci ante prævisa merita.*—*Gratia et gloria eodem modo supernaturalis est angelis ac hominibus.*—Addo ergo ulterius, non esse admittendam talem differentiam inter angelos et homines, sed dicendum esse, omnes sanctos angelos qui de facto salvi facti sunt, esse prædilectos a DEO illa voluntate bona et efficaci, qua illis voluit æternam beatitudinem, priusquam alia gratiæ dona illis dare decreverit, aut in eis præviderit merita per scientiam absolutam. Hæc est sine dubio sententia S. Thomæ. Nam, 1 part., quæst. 23, art. 1, ad 3, declarat prædestinationem divinam communem esse angelis cum hominibus: quod et ratio articuli convincit, si efficax est. Quia finis vitæ æternæ etiam est supra virtutem naturæ angelicæ, et ad illum specialiter destinatur a Deo, ac proinde prædestinatur, quando efficaciter transmittitur. Statim vero in articulo quarto probat absolute et in universum, dictum actum dilectionis præcedere erga omnes prædestinatos: complectitur ergo etiam angelos: nam illam antecessorem non probat ex aliqua peculiari hominum conditione, sed ex ipso intrinseco ordine intentionis et electionis. Eo vel maxime, quod idem D. Thomas, 1 part., quæst. 20, art. 4, ad 2, ait. Si comparentur natura humana et angelica in ordine ad gratiam et gloriam, æqualitatem in eis inveniri, cum eadem sit mensura hominis et angeli, ut dicitur Apocal. 21. Utique quoad supernaturalem motionem qua indiget, ut ad Deum, ut supernaturalem finem convertatur,

ut probat D. Thomas, 1 part., quæst. 62, art. 2, multo magis ut finem illum assequatur. Unde etiam Augustinus, lib. 12, de Civitate, cap. 9, dixit angelos qui perseveraverunt in gratia, *amplius fuisse adjutos*, ut id facerent.

7. *Augustini argumenta de electione hominum procedunt in electione angelorum.*—*Angelus nec credere, nec operari potuit nisi adjutus.*—Quocirca, si attente considerentur omnia testimonia sacre Scripturæ, et omnia motiva quibus Augustinus variis in locis probat electionem gratiæ hominum, qui cum effectu salvantur, prorsus eodem modo procedunt in angelis. Nam illa testimonia, *Deus est qui operatur omnia in omnibus*, et, *Non est volentis, neque currentis, sed Dei miserentis*, quia *ipse est qui operatur in nobis, et velle, et perficere pro bona voluntate.* Hæc (inquam) et similia æque verum habent in angelis et hominibus, et tamen hæc sunt, ex quibus Augustinus colligere solet prædestinationem per electionem gratiæ, id est, gratuitæ, ad gloriam ipsam. Illud item principium, quo maxime utitur, toto lib. de Prædestin. Sanct., quod initium fidei et omnium bonorum operum ex Deo est, etiam in angelis est verissimum. Nam in illis etiam verum habet, quod nullus eorum credere potuit, nisi doctus a Deo, nec venire ad Filium, nisi tractus a Patre. Unde illæ etiam interrogationes, in quibus sæpe hæret Augustinus: *Cur hunc trahat et illum non trahat: Cur huic ita suadeatur ut persuadeatur*, et non alteri, de duobus angelis bono et malo fieri possunt, ad eas vero non audet respondere Augustinus nisi currendo ad secretum mysterium prædestinationis et voluntariæ electionis Dei: ergo eodem modo responderet in angelis: nulla enim ratio sufficiens differentiæ reddi potest.

8. *Ponentes prædeterminationem in voluntate humana ponere illam debent in angelica.*—Quod in hunc tandem modum declaro. Quia si opinetur quis ad singulos actus supernaturales, necessarium esse auxilium præveniens de se efficax ad prædeterminandam physice voluntatem: necesse est, ut tam de angelis quam de hominibus sic opinetur, quia eadem ratio illius necessitatis est in utrisque. Aut enim id provenit ex dependentia causæ secundæ a prima, et hæc est etiam in angelis: aut ex indifferentia voluntatis humanæ quæ non potest aliquid determinate operari, nisi prius a superiori principio determinetur, et hæc indifferentia etiam invenitur in voluntate angelica: aut provenit ex supernaturalitate actuum, et hæc habent etiam respectu voluntatis angelicæ. Igitur si tale auxilium efficax ac prædeterminans est

necessarium in hominibus, idem est necessarium in angelis: ergo sicut dare hoc auxilium his vel illis hominibus et non aliis, pendet ex sola voluntate Dei, ita etiam dare illud his vel illis angelis. Et in hominibus collatio voluntaria talis auxilii respectu mediolorum necessarium et sufficientium ad beatitudinem consequendam, manifestat electionem Dei gratuitam ad gloriam a quo provenit, ut velit dare talia auxilia, Deus autem voluit dare simile auxilium sanctis angelis et non aliis, ergo etiam ostendit, illos gratis elegerit ad gloriam, propter quam eis dat tale auxilium, non vero sic elegerit ceteros angelos quibus illud non dat.

9. *Vocatis congrua necessaria fuit in angelis.*—Simili autem modo argumentari possumus, si teneamus, non esse quidem necessariam talem determinationem ex Deo, nec auxilium præveniens tali modo efficax, esse vero necessariam vocationem congruam quæ supponat conditionatam scientiam, qua Deus prænovit quid voluntas unaquæque volitura sit, si hoc vel illo modo vocetur. Nam similis vocatio congrua erit necessaria angelis ad operandum: similisque præscientia conditionata de illorum futuro consensu præcedet. Ergo sicut Deus gratis et mera voluntate sua eligit in hominibus tales modos vocationis, quam futuram esse congruam prænovit, quibusdam præparando, aliis vero minime, ita etiam in angelis: est enim eadem ratio, tum quoad præscientiam illam conditionatam, quia de omni voluntate, præsertim creata, Deus illam habet, ut nunc suppono; tum quoad voluntatem distribuendi vocationes, quia nulla ratio talis distributionis ex parte angelorum reddi potest, cum omnis ratio debeat supponere vocationem congruam et efficacem ad illam rationem, quidquid illa esse fingatur; tum denique quoad connexionem vocationis congruæ cum prævia intentione dandi gloriam, propter rationem supra de hominibus adductam: quod electio mediolorum est proportionata intentioni finis et e converso. Unde, quando quis ex certa scientia et (ut ita dicam) formali voluntate eligit medium efficax, ut tale est, signum est intendisse efficaciter finem: Deus autem præparando sanctis angelis talem vocationem pro secundo instanti suæ viæ, ut congruam et efficacem eam elegerit et voluit: eadem ratione qua similem vocationem voluit electis hominibus. Ergo quoad hoc est eadem utrorumque ratio.

10. *Eandem esse rationem de electione hominum et angelorum ostenditur.*—Accedunt tamen hæc rationes omnes adductæ in præcedenti ca-

pite: nam æque in angelis ac in hominibus procedunt. Primo, quia regnum cœleste unum est ex angelis et hominibus constans, et ideo totum ut ex suis omnibus membris coalescens intentum est ex singulari præfinitione divina: ergo tam circa angelos quam circa homines Deus ex se illam habuit. Deinde quia in gubernatore prudentissimo et sapientissimo architecto, exitus, seu terminus totius rei, seu negotii ostendit definitam voluntatem et intentionem ejus: ergo tam in negotio angelorum quam hominum similem voluntatem Dei ostendit. Denique quia etiam sanctis angelis suus modus perseverantiæ necessarius fuit, quam sine majori Dei adjutorio habere non potuerunt, ut Augustinus, dict. lib. 12, de Civit., testatur, quod adjutorium a Deo fuisse præparatum necessarium fuit: ergo talis præparatio ostendit in Deo efficacem electionem, non minus quam in hominibus.

11. *Qui in justitia originali permansissent, omnes electi fuissent ad gloriam ex Dei efficaci voluntate.*—Ex quibus a fortiori concluditur, idem dicendum esse de statu hominum in justitia originali, nam etiam si ille status durasset, omnes in eo salvandi fuissent præelecti efficaciter ad gloriam ex præfinitione divina. Nam omnes rationes factæ, multo magis de hominibus in illo statu procedunt: et confirmabuntur amplius ex dicendis, capite undecimo, unde si status ille perseveraturus fuisset, Deus elegerit homines salvandos, secundum præscientiam illi statui accommodatam. Imo et ipsamet perseverantia talis status esset ex aliqua præfinitione divina, quam si Deus habuisset, accommodasset vocationem et gratiam, per quam Adamum præveniebat, ut esset efficax, et congruam secundum suam conditionatam præscientiam: et ipsi Adæ ac omnibus aliis hominibus electis præparasset etiam adjutorium congruum ad perseverandum in gratia, usque ad terminum vitæ, qui tunc esset præfixus, juxta conditionem illius status. Nam in illo etiam perseverantia in gratia sine supernaturali Dei adjutorio haberi non posset, ut definit Concilium Arausicum, cap. 19, et docet Augustinus, lib. de Corrupt. et Grat., cap. 10. Igitur perseverantia in omni statu, tam hominum quam angelorum, pendet ex sola voluntate divina, quoad ordinem intentionis, quamvis in executione in omni etiam statu eorumdem hominum et angelorum, ab ipsorum etiam arbitrio pendeat, ut in sequentibus dicemus.

12. *Respondetur ad argumentum ex Augustino.*—Ad argumentum autem positum in prin-

cipio et sumptum ex doctrina Augustini, quamvis non sit facile declarare quid sibi voluerit Augustinus in illa differentia constituenda, vel in quo posita sit: tamen utrumque illam explicare conati sumus, lib. 3 de Auxiliis, cap. 15, num. 16. Ex ibi vero dictis intelligi potest, difficultatem illius loci non esse propriam hujus nostræ sententiæ, sed in omni opinione de gratia efficaci, vel de præscientia Dei conditionata, vel de modo explicandi perseverantiæ donum, locum habere. Nam si gratiæ efficacitas ponatur in prædeterminatione physica, tam necessaria erit angelis sicut hominibus, ut et dicto loco et paulo antea probavi. Idemque ostensum est cum proportionem de vocatione congrua. Nam hæc congruitas etiam respectu hominum in natura lapsa, non postulat essentialiter majus aliquod auxilium, ad unumquemque actum, quam per se necessarium sit in ratione principii et actualis influxus seu concursus ad talem actum eliciendum. Licet enim corruptio naturæ lapsæ augeat difficultatem operandi supernaturales actus, hæc tamen difficultas nec in singulis actibus semper intervenit, nec regulariter tanta est, ut tollat potestatem simpliciter illam vincendi cum eisdem auxiliis, cum quibus in statu integræ naturæ fieri possunt. Consistit ergo congruitas, loquendo per se, in hoc quod Deus conferat auxilium præveniens eo tempore et occasione, cum prævidet habiturum effectum, cooperante simul libero arbitrio: at hæc congruitas, tam in angelis quam in hominibus in natura integra necessaria fuit, tum ad bene operandum, tum etiam ad perseverandum in gratia. Ergo etiam in hac parte est in his omnibus eadem ratio gratiæ electionis ad talem vocationem congruam, quatenus talis est, et consequenter etiam ad gloriam.

13. *Ratio aliquorum, cur præelectio ponatur in hominibus non in angelis. — Impugnatur.* — Solum posset discrimen aliquod constitui juxta illam sententiam, quæ nec prædeterminationem physicam, nec conditionatam scientiam admittit: et consequenter, nec vocationem congruam præcognitam et intentam, ut talem eo modo quo a nobis explicata est. Nam qui sic opinantur, nullam habent rationem ponendi in angelis vel hominibus in statu innocentiae præelectionem aliquam, nec differentiam aliquam inter salvandos et damnandos ex parte voluntatis antecedentis et præordinationis efficacis Dei ante præscientiam absolutam, sed ex sola tali præscientia. In hominibus vero lapsis possunt illam admittere propter specialem difficultatem et periculum ortum ex naturæ corrup-

tione. Verumtamen, et fundamentum illius sententiæ mihi probabile non est: præsertim in doctrina Augustini, in qua nunc versamur, et explicare intendimus: et præterea, ex parte hominum in natura lapsa non potest differentia illa universaliter subsistere. Cur enim etiam in hoc statu non salvabuntur multi cum solis auxiliis ordinariis gratiæ: cum multi (præsertim parvuli) per solum unum actum baptismi salventur, et interdum adulti per unum actum contritionis vel confessionis in fine vitæ factum, qui per commune auxilium gratiæ haberi potest. Poterit ergo tale auxilium in multis hominibus lapsis esse efficax et congruum in re ipsa, etiam si supponatur DEUS non præcognoscere illam congruitatem per scientiam conditionatam, donec illam efficientiam videat per scientiam visionis: et consequenter dicatur non intendisse Deum antecedenter illud auxilium, ut efficax est, sed tantum consequenter acceptare illud, postquam vidit tale esse futurum, ergo illo modo possent salvari multi homines lapsi, etiamsi præelecti non essent. Ergo ex hac parte non potest differentia illa sustineri juxta illam sententiam. Et aliunde habet ille modus, præelectionis sine certa ac definita præscientia mediocriorum infallibilium imperfectiones, quas supra caput septimum commemoravi, quia oportet juxta illam sententiam, Deum in incertum tendere et quasi tentando media applicare, donec aliquod succedat, quod est Deo indignum, ut dicebam. Igitur nullo modo potest differentiae ratio, quoad hanc partem inter angelos et homines, vel inter homines in diversis statibus naturæ lapsæ vel integræ, assignari.

14. *Mens Augustini aperitur, et differentia quoad perseverantiæ inter homines et angelos assignatur.* — Dices: quid ergo ad Augustinum, vel quæ est differentia ab illo intenta? Respondeo, quoad negotium prædestinationis vel electionis nullam video: nec etiam quoad modum dandi utrisque gratiam efficacem præveniensem, sive ad conversionem perfectam in Deum, sive ad perseverantiæ unicuique personæ vel statui accommodatam, atque hoc solum necessarium est, ut in præelectione ad gloriam non sit inter illos differentia constituenda. In ipso vero dono perseverantiæ videtur ab Augustino differentia constitui, quæ duplex intelligi potest. Una est, quod de facto nulli hominum datum est auxilium ad perseverandum in statu innocentiae, sed tantum ad posse perseverare: in statu vero naturæ lapsæ datur multis hominibus. Hoc autem discrimen non potest ad angelos applicari, nam multis etiam angelorum

datum est auxilium ad actu perseverandum, non vero omnibus. Alia ergo differentia est, quod ipsummet auxilium ad actu perseverandum per majora datur auxiliis hominibus lapsis, quam datum est angelis vel daretur hominibus in statu innocentiae. De qua differentia an universaliter vera sit, dicemus inferius, tractando de dono perseverantiæ: nunc necessaria ad præsentem quæstionem non est.

CAPUT X.

DECRETUM GRATUITUM, QUOD DEUS HABUIT DE ÆTERNA FELICITATE PLURIUM ANGELORUM, ET HOMINUM FUISSE DEFINITUM QUOAD PERSONAS, ET GRADUS GRATIÆ, ET GLORIÆ.

1. *Prima opinio.* — Aliquorum opinio fuit, quamvis Deus antecedenti voluntate, qua ex se voluit homines et angelos salvare, absolute definierit, ut aliqui infallibiliter salvarentur, et fortasse etiam certum ac definitum numerum salvandorum præscriperit, ita ut minor esse non posset, non tamen in eo signo personas in particulari designasse; ac proinde voluntatem illam ex vi sua non fuisse determinatam ad has personas, donec per scientiam prævisa est earum libera cooperatio cum antecedente gratia. Ita refert D. Thomas, d. q. 23, art. 7.

2. *Rejicitur præcedens opinio.* — Hæc vero opinio probari nullo modo potest, id eoque merito est antiquata et ab omnibus rejecta. Primo quidem, quia Deus in sua providentia, et præsertim in primariis effectibus ejus, non præfinit confuse et generatim quod faciendum est, sed omnino distincte et perfecte. Deinde, quia alias de nullo homine vel angelo in particulari esset verum, quod Paulus ait: *Non est volentis neque currentis, sed Dei miserentis.* Nec posset alicui dici illud: *Quis te discernit?* quia DEUS ex vi suæ voluntatis absolute neminem discerneret, etiam in ordine electionis et prædestinationis, et ita non ex sola voluntate ejus hæc misericordia dependisset: sed semper usus arbitrii esset jungendus et ut prævisus supponendus. Denique si attente expendatur, quæ cap. 8 et 9 adducta sunt, omnia procedunt de electione personarum in individuo, quarum est propria electio et dilectio. Si considerentur etiam dicta de conditionata præscientia, constabit, circa personas, et earum opera in particulari versari: ac proinde voluntatis decretum quod illam supponit, eodem modo fuisse

definitum. Et ex hoc principio facile solvitur fundamentum illius sententiæ, ut in superioribus etiam tactum est, et latius in lib. 3, de Auxiliis, et ex sequenti puncto etiam intelligitur.

3. *Secunda opinio.* — *Posita præscientia conditionata salvatur libertas cum prædestinatione.* — Alii ergo dixerunt, decretum quidem illud fuisse ad certas et individuas personas definitum, quas Deus salvare statuit et ad beatitudinem perducere: non tamen per illud, ut sic, definisse Deum unicuique illarum personarum certum terminum, seu gradum gratiæ, vel gloriæ, ad quam singulæ sint perventura. Sed hoc post præscientiam fuisse quasi approbatum, per voluntatem quamdam veluti complacentiæ. Quod etiam inventum videtur ex timore tollendi libertatem, si omnia in particulari præfinitur. Sed sic opinantes, timuerunt ubi non erat timor, videnturque non agnovisse præscientiam conditionatam certissimam et infallibilem omnium liberorum effectuum in particulari, qua posita, nihil difficultatis est in componenda libertate circa omnia media cum fine præfinito in particulari, quoad certum gradum et perfectionem intensivam, imo et quoad omnes circumstantias.

4. *Conclusio.* — Dicendum ergo est, Deum illo gratuito et absoluto decreto non tantum gloriam indefinite suis electis voluisse, sed illam etiam singulis, in gradu certo, ac definito præparasse, eodem actu et modo præordinando illam varietatem mansionum, quam Christus dixit esse in regno Patris sui. Hoc significavit Augustinus exponens hæc verba Christi, tract. 68, in Joan., ubi inquit, quomodo dixerit Christus Dominus: *In domo Patris mei mansiones multæ sunt:* et subdiderit: *Vado parare vobis locum.* Et respondet, mansiones jam esse in prædestinatione et electione, parari autem gubernatione. Sic etiam Bernardus, serm. 23, in Cant.: *Non omnibus, inquit, uno in loco frui datur gratia et secreta sponsi præsentia, sed ut cuique paratum est a Patre, non enim nos ipsum elegimus, sed ipse elegit nos et posuit nos et ubi unusquisque fuerit, ibi erit.* Idem asseruit D. Bonaventura, tom. 2, opusc., tractat. de septem itineribus æternitatis, distinct. 1, sect. 2.

5. *Probatur conclusio.* — *Hic modus electionis non repugnat libertati.* — Ratio hujus assertionis est eadem, quæ præcedentium, nam hic modus electionis et intentionis non repugnat libertati nec gratiæ, aut justitiæ et est consentaneus divinæ perfectioni et providentiæ, ergo. Major, quoad primam partem de libertate pa-